

"İŞ, GÜÇ" ENDÜSTRİ İLİŞKİLERİ VE İNSAN KAYNAKLARI DERGİSİ

"IS, GUC" INDUSTRIAL RELATIONS AND HUMAN RESOURCES JOURNAL

2018 Cilt/Vol: 20/Num:2 Sayfa/Page: 39-56

Editörler Kurulu / Executive Editorial Group

Aşkın Keser (Uludağ University)
K. Ahmet Sevimli (Uludağ University)
Şenol Baştürk (Uludağ University)

Editör / Editor in Chief

Şenol Baştürk (Uludağ University)

Yayın Kurulu / Editorial Board

Doç. Dr. Erdem Cam (ÇASGEM)
Yrd. Doç. Dr. Zerrin Fırat (Uludağ University)
Prof. Dr. Aşkın Keser (Uludağ University)
Prof. Dr. Ahmet Selamoğlu (Kocaeli University)
Yrd. Doç. Dr. Ahmet Sevimli (Uludağ University)
Prof. Dr. Abdulkadir Şenkal (Kocaeli University)
Doç. Dr. Gözde Yılmaz (Marmara University)
Yrd. Doç. Dr. Memet Zencirkıran (Uludağ University)

Uluslararası Danışma Kurulu / International Advisory Board

Prof. Dr. Ronald Burke (York University-Kanada)
Assoc. Prof. Dr. Glenn Dawes (James Cook University-Avustralya)
Prof. Dr. Jan Dul (Erasmus University-Hollanda)
Prof. Dr. Alev Efendioğlu (University of San Francisco-ABD)
Prof. Dr. Adrian Furnham (University College London-İngiltere)
Prof. Dr. Alan Geare (University of Otago- Yeni Zelanda)
Prof. Dr. Ricky Griffin (TAMU-Texas A&M University-ABD)
Assoc. Prof. Dr. Diana Lipinskiene (Kaunos University-Litvanya)
Prof. Dr. George Manning (Northern Kentucky University-ABD)
Prof. Dr. William (L.) Murray (University of San Francisco-ABD)
Prof. Dr. Mustafa Özbilgin (Brunel University-UK)
Assoc. Prof. Owen Stanley (James Cook University-Avustralya)
Prof. Dr. Işık Urla Zeytinoğlu (McMaster University-Kanada)

Ulusal Danışma Kurulu / National Advisory Board

Prof. Dr. Yusuf Alper (Uludağ University)
Prof. Dr. Veysel Bozkurt (İstanbul University)
Prof. Dr. Toker Dereli (Işık University)
Prof. Dr. Nihat Erdoğan (İstanbul Şehir University)
Prof. Dr. Ahmet Makal (Ankara University)
Prof. Dr. Ahmet Selamoğlu (Kocaeli University)
Prof. Dr. Nadir Suğur (Anadolu University)
Prof. Dr. Nursel Telman (Maltepe University)
Prof. Dr. Cavide Uyargil (İstanbul University)
Prof. Dr. Engin Yıldırım (Anayasa Mahkemesi)
Prof. Dr. Arzu Wasti (Sabancı University)

İş, Güç, Endüstri İlişkileri ve İnsan Kaynakları Dergisi, yılda dört kez yayınlanan hakemli, bilimsel elektronik dergidir. Çalışma hayatına ilişkin makalelere yer verilen derginin temel amacı, belirlenen alanda akademik gelişime ve paylaşım katkıda bulunmaktadır. "İş, Güç," Endüstri İlişkileri ve İnsan Kaynakları Dergisi, 'Türkçe' ve 'İngilizce' olarak iki dilde makale yayınlanmaktadır.

"Is, Güc" The Journal of Industrial Relations and Human Resources is peer-reviewed, quarterly and electronic open sources journal. "Is, Güc" covers all aspects of working life and aims sharing new developments in industrial relations and human resources also adding values on related disciplines. "Is, Güc" The Journal of Industrial Relations and Human Resources is published Turkish or English language.

TARANDIĞIMIZ INDEXLER

Dergide yayınlanan yazılardaki görüşler ve bu konudaki sorumluluk yazarlarına aittir.
Yayınlanan eserlerde yer alan tüm içerik kaynak gösterilmeden kullanılamaz.

All the opinions written in articles are under responsibilities of the authors.
The published contents in the articles cannot be used without being cited

“İş, Güç” Endüstri İlişkileri ve İnsan Kaynakları Dergisi - © 2000- 2017

“Is, Güc” The Journal of Industrial Relations and Human Resources - © 2000- 2017

İÇİNDEKİLER

Yıl: 2018 / Cilt: 20 Sayı: 2

SIRA	MAKALE BAŞLIĞI	SAYFA NUMARALARI
1	Dr. Öğr. Üyesi Mihriban CİNDİLOĞLU DEMİRER, Doç. Dr. Sema POLATÇI, “Liderliğin İş Tatminine Etkisi: Bağlılık Odaklarının Aracılık Rolü”	5
2	Doç. Dr. Gökçe ÖZDEMİR, Arş. Gör. Duygu ÇELEBİ, “Paylaşım Ekonomisi: Airbnb Örneği”	25
3	Dr. Hasan ÖZDER, Melis BİRİNCİ, Peyman ZAIFOĞLU, Dr. Serdal İŞIKTAŞ, “Okulöncesi ve Sınıf Öğretmeni Adaylarının İşsizlik Kaygılarına İlişkin Bir Ölçek Geliştirme Çalışması”	43
4	Dr. Öğr. Üyesi Serdar ALNİPAK, Dr. Öğr. Üyesi Adnan DUYGUN, “Türkiye’deki Konteyner Limanlarının Web Sitelerinin İçerik Analizi”	61
5	KİTAP DEĞERLENDİRME – Joseph Stiglitz (2004), Küreselleşme: Büyük Hayal Kırıklığı, (çev.Vural,D; Taşcıoğlu, A.), İstanbul : Plan B Yayınları – Dr. Öğr. Üyesi Volkan İŞIK	79

OKULÖNCESİ VE SINIF ÖĞRETMENİ ADAYLARININ İŞSİZLİK KAYGILARINA İLİŞKİN BİR ÖLÇEK GELİŞTİRME ÇALIŞMASI

Hasan ÖZDER

Dr. Atatürk Öğretmen Akademisi

hasan.ozder@aoa.edu.tr

Melis BİRİNCİ

Atatürk Öğretmen Akademisi

melis.birinci@aoa.edu.tr

Peyman ZAIFOĞLU

Atatürk Öğretmen Akademisi

Peyman,zaifoglu@aoa.edu.tr

Dr. Serdal IŞIKTAŞ

Kıbrıs Sağlık ve Toplum Bilimleri Üniversitesi

serdallisiktas@gmail.com

ÖZET

Bu çalışmada, okulöncesi ve sınıf öğretmeni adaylarına yönelik bir işsizlik kaygısı ölçeğinin geliştirilmesi amaçlanmıştır. Araştırma sonucunda, 14 maddeden ve 4 boyuttan oluşan Öğretmen Adaylarının İşsizlik Kaygısı Ölçeği (ÖAYİKÖ) geliştirilmiştir. Ölçek maddelerinin yazımından önce 10 öğretmen adayına açık uçlu sorular sorulmuştur.Yapılan içerik analizinden ve ilgili literatür tarandıktan sonra 16 maddeden oluşan bir ölçek oluşturulmuştur. Ölçek 174 öğretmen adayına uygulandıktan sonra yapı geçerliği ve güvenliği çalışması yapılmıştır. Varimax Temel Bileşenler analizine göre, ölçeğin dört boyuttan oluştuğu anlaşılmaktadır. Bu boyutlar, 1. İşgücü 2. Sürekli Kaygı 3. Çevre 4. Eğitim olarak sıralanmıştır. Boyutlar arasında yapılan korelasyon analizinde boyutların bir birleri ile anlamlı düzeyde yüksek korelasyon gösterdikleri bulunmuştur. Bu dört boyut ölçeğin toplam varyansının % 57,021'ini açıklamaktadır. Doğrulayıcı Faktör Analizinde ise uyum indeksleri ($\chi^2 /sd= 1.447$, RMSEA= 0.051, AGFI=0.876, GFI=0.916, NFI=0.852, ve CFI=0.947) değerlendirilerek modelin uyumlu olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Ölçeğin güvenilirliği .84 olarak hesaplanmıştır. Bu sonuçlar doğrultusunda, bu çalışmada geliştirilen ÖAYİKÖ'nün öğretmen adaylarının işsizlik kaygılarını geçerli ve güvenilir bir biçimde ölçtüğü söylenebilir.

Anahtar Kelimeler: Öğretmen adayları, işsizlik kaygısı, ölçek geliştirme.

ABSTRACT

The study aimed to develop a scale addressing the unemployment anxiety of pre school and primary school pre-service teachers. The scale was administered to 174 pre-service teachers. Based on the study results, the researcher developed the Pre-service Teacher Unemployment Anxiety Scale that consisted of four subdimensions and 14 items. Before writing the scale items, the researcher asked open-ended questions of 10 pre-service teachers. After content analysis and literature review, the researcher developed a 5-point Likert type scale including 16 items. Then, the researcher conducted the construct validity and reliability studies of the scale. The varimax principal components analysis revealed that the scale included four subdimensions, which were 1. Labor, 2. Continue Anxiety, 3. Environment, and 4. Education. These four subdimensions explained 57,021% of the total variance. An analysis of the correlations among the scale subdimensions indicated that factors forming the scale have significant correlations. The structure developed by this analysis was then tested using confirmatory factor analysis. The fit indices in the confirmatory factor analysis ($\chi^2/SD= 1.447$, RMSEA= 0.051, AGFI=0.876, GFI=0.916, NFI=0.852, and CFI=0.947) indicated that the model had sufficient fitness. The reliability of the scale was 0.84. As a result, the PTUAS developed in this study is valid and reliable of assessing university graduates' unemployment anxiety.

Keywords: Pre-service teachers, unemployment anxiety, scale development.

1. GİRİŞ

Bireyin öğrenimine uygun olarak istihdam edilmesi onun en önemli mutluluğu sayılabilir. Bu nedenle eğitim ve istihdam arasındaki ilişkinin tutarlı olması toplumların mutluluğu ve aynı zamanda kalkınmanın önemli bir göstergesi olabilir. Bunun sağlanabilmesi için iyi bir “eğitim planlaması”nın yapılması şarttır. Ancak bugün, dünyamızda hızla yaygınlaşan küreselleşme hareketi ile birlikte uygulanan neoliberal politiklar sonucunda, eğitim ve istihdam arasındaki tutarsızlıklar artmakta aynı zamanda da işsizlik oranı da yükselmektedir. Türkiye’de genç işsizlik yetişkin işsizliğinin üzerindedir (Çondur ve Bölükbaşı, 2014). Ayrıca, üniversite mezunu gençlerin ise önemli bir kısmının işsiz kaldığı veya istemedikleri işlerde çalıştıkları söylenebilir (İncekara, 2010). Türkiye genelinde 15 ve daha yukarı yaştakilerde işsiz sayısı 2017 yılı Kasım ayı döneminde 3 milyon 275 bin kişi idi (Türkiye İstatistik Kurumu, 2018). Aynı durum KKTC için de geçerlidir. Üniversitede okuyan birçok genç mezun olduktan sonra iş bulamama kaygısından dolayı adadan göç etmeyi düşünmektedir (Besim, 2005).

Türkiye’de kamu görevlerine ilk defa atanacaklar için Kamu Personeli Seçme Sınavı (KPSS)’nda başarılı olmak gerekir. Bu sınav, ÖSYM tarafından 1999 yılında yapılmış olan Devlet Memurluğu Sınavı (DMS) ile 2001 yılında yapılmış olan Kurumlar için Merkezi Eleme Sınavı (KMS) ile birleştirilerek ‘KPSS’ adıyla yapılmıştır. 2016 yılından beri de KPSS puanlarına ek olarak mülakat sınavından elde edilen puanlar da öğretmen atamalarında kullanılmaktadır. 2013 yılında KPSS’ye 345 bin 664 öğretmen adayı başvurmuş, bunların sadece %11,57’si yani 40 bini atanmış, %88,43’ü yani 305 bin 664’ünün ise ataması yapılmamış ve işsiz kalmışlardır (Kiraz, 2014). Sınavda başarısız olan öğretmen adayları özel okul ve dershanelerde ücretli öğretmenlik ve sözleşmeli öğretmenlik yapmaktadır. Hem istihdam hem de mesleki statü ile ilgili bir diğer husus ise atamalarla ilgili çelişkili uygulamadır. Öğretmen ihtiyacı olmayan alanlarda oluşan yığılmadan dolayı, KPSS sınavında çok yüksek puan alan öğretmen adayları atanamazken, okul öncesi öğretmenliği veya İngilizce öğretmenliği gibi ihtiyaç bulunan alanlarda öğretmen adayları çok düşük puanlarla atanabilmektedir. KPSS sınavında belirli bir standart puanın olmaması, Türkiye’de öğretmenlik mesleğinin de bir standardının olmadığını göstermektedir ki,

bu da öğretmenliğin mesleki saygınlığını olumsuz etkilemektedir (Özoğul, 2011: 147). KPSS ile öğretmen atamaları üzerine yapılan çalışmalarda en çok vurgulanan konulardan biri de öğretmen adaylarının yaşadığı kaygı durumudur (Baştürk, 2007; Can ve Can, 2011; Yağcı ve Kurşunlu, 2017). Öğretmen adaylarının sınava hazırlık sürecinde yaşadıkları stres ve atanamayan adayların sınav sonrasında yaşadığı bunalım kötü sonuçlar doğurabilmektedir. Atanamayan ya da atama umudu zayıf olan adaylarda mesleğe karşı olumsuz tutum oluşmakta, hayata ve mesleğe olan sevgileri azalmaktadır. Hatta bu olumsuz durum, adayların canına kıymaları gibi çok vahim sonuçlara bile sebep olmaktadır (Turan, 2011, 163).

KKTC'de okulöncesi ve sınıf öğretmenleri Atatürk Öğretmen Akademisi (AÖA) tarafından yetiştirilmektedir. AÖA'da sadece Öğretmenlik Meslek Eğitimi Bölümü adı altında bir bölüm bulunmaktadır. Söz konusu bölüm altında ise sınıf öğretmenliği ve okulöncesi öğretmenliği programları uygulanmaktadır. Bu programların dersleri YÖK'ün öngördüğü programlara paralel olarak düzenlenmiştir. Sınıf öğretmenliği programı (SÖP) 163 okulöncesi öğretmenliği programı (OÖP) ise 168 krediyi kapsamaktadır. Öğretmen adaylarının AÖA'ya girebilmeleri için, yapılan iki aşamalı giriş sınavında başarılı olmaları gerekmektedir. Kuruma, her yıl, ihtiyaca göre öğretmen adayı alınmaktadır. Bu nedenle öğretmen adaylarının mezun olduktan sonra istihdam sorunu yaşanmamaktadır.

KKTC'de öğretmen atamaları ise Türkiye'deki KPSS'ye benzer bir şekilde Kamu Hizmeti Komisyonu (KHK) tarafından gerçekleşen bir merkezli sınavla yapılmaktadır. Bu nedenle, Türkiye'de yaşanan sorunların benzerlerinin KKTC'de de yaşandığı söylenebilir.

Kaygı; bireyin yaşantı ürünü olarak var olan tehlike veya tehlikesizlik korkusunun ya da beklentisinin üzerinde oluşturduğu psikolojik bir davranış travmasıdır (Çoban ve Karaman, 2013). Kaygı; bu durumda bireye yarattığı bunalı veya tedirginlik korku duygusunun olumasına neden olmaktadır. Çalışma isteği ve yeterliliği olmasına karşın, düzenli ve sürekli gelir sağlayabilecek bir işi bulunmayan kişilere işsiz denir (Işığışık, 2014: 44). İşsizlik ise; bireyin kendi mesleki gelişim düzeyi üzerine yapmış olduğu eğitim yatırımının karşılığını görebilme durumuna karşılık alamaması ve beklentinin dışında kalan görevsizlik pozisyonunda kalmasıdır. İşsizlik kaygısı ise; bireyin iş bulamama korkusu ve beklenti ile hayata atılarak yaşamını devam ettirecekleri bir gelir elde edememeleri durumuna ilişkin korku duygusudur. Bireyde bu duruma ilişkin kararsızlık ve çaresizlik hisleri bunun doğal bir sonucu olan; işsizlik kaygısını ortaya çıkarmaktadır (Gurney, 1980; Miller, 2008; Rodriguez, 1997; Tiggemen, 1993). Toplumlarda yaşanan gelecek ile ilgili kaygılar eğitim ortamının son aşaması olan üniversitelerde kaygının sık rol gösterdiği bir süreçtir. Üniversite öğrencileri meslek seçimine ilişkin var olan çevresel faktörlerin meslek çıkışına ilişkin veya meslek sahibi olma baskısı üzerinde de etkisi ise işsizlik kaygısına yol açabilmektedir. Bu durumda üniversite öğrencilerinin işsizlik kaygısının yüksekliği var olan temel çevresel veya ailesel faktörler bu duruma ilişkin önemli bir payı bulunduğu ilgili literatür kapsamında görülebilmektedir (Aydın ve Tenekeci, 2013; Dursun ve Aytaç, 2012; Tümkaya, Aybek ve Çelik, 2007). Üniversite öğrencilerinde mesleklerine ilişkin beklenti kaygılarının, gelecek endişesi ve bununla bağlantılı olarak bir iş sahibi olma ya da olamama kaygısı, diğer bir ifadeyle "işsizlik kaygısı" başladığı söylenebilir.

Küreselleşen dünyada gençlerin istihdam sorunları önemli bir kaygı olmaktadır. "Küreselleşme; ulusal ekonomik, politik, sosyal, kültürel bütün değerlerin yerel ve ulusal sınırları aşarak uluslararası bir boyut kazanmasını ifade eder" (Çondur ve Bölükbaş, 2014: 77). Küreselleşmeyle birlikte neoliberal politikaların uygulamaya konulması da yaygınlaşmış oldu. KKTC'de özel üniversitelerin ve buna bağlı olarak özel ilkököl ve liselerin kurulmasıyla bu kaygı daha da artmıştır. Özel ilköküllere giden öğrenci sayısının yıllarca artması devletteki öğrenci sayısını azaltmıştır. Bu nedenle devlette öğretmen ihtiyacının düşmesine neden olmuştur. Zaten "neoliberal politikalar ekonomiyi piyasa güçlerinin eline bırakan, devletin ekonomideki rolünün küçültülmesini öngören ve aynı zamanda özelleştirmelerin artmasını teşvik

eden bir yaklaşıma sahiptir" (Çondur ve Bölükbaş, 2014: 77). Bir başka anlatımla, neoliberal eğitim politikalarıyla her geçen gün kamusal özelliğini yitiren eğitimin bütçeden aldığı pay sürekli azalmakta, bu da; doğal olarak öğretmen istihdamını daraltarak, öğretmen işsizliğini yaygınlaştırmaktadır. Bu da öğretmen adaylarında bir kaygının oluşmasına neden olmaktadır.

Türkiye'de yükseköğretim veya fakülte mezunlarının işsizler içerisindeki oranları giderek yükselmektedir. Bu grup içerisindeki işsizlik oranının yükselmesi üniversite mezunu olmanın artık iş garantisi sağlamadığının ve istihdam imkanlarının yetersiz kaldığının göstergesidir (İncekara, 2010: 102). Türkiye'de yükseköğretimde okullaşma oranı artarken, istatistikler 20-29 yaş grubuna giren her 3 gençten en az birinin işsiz olduğunu göstermektedir (Karagöl ve Akgeyik, 2010: 10). İşsizlik kaygısı yaşayan öğretmen adaylarında depresyon yarattığı ve ayrıca özsaygılarının düştüğü söylenebilir (Kıcı, 2010).

Lise yıllarında üniversiteye hazırlık aşamasından (Delikkulak ve Cimşit, 2012; Güler ve Çakır, 2013) başlayan sınav kaygısı yükseköğretimde de farklı kaygılarla devam etmektedir. Özellikle son yıl bu kaygı daha da artmaktadır. Öğretmen adaylarının atanabilmeleri için girdikleri KPSS onlar için önemli bir kaygı yaratmaktadır (Akgün ve ark., 2007; Baştürk, 2007; Çakmak ve Hevedanlı, 2004; Ekici ve Kurt, 2012; Kaya ve Büyükkasap, 2005; Karaca, 2011; Temur ve ark., 2011; Tümerdem, 2007; Yeşil ve ark., 2009).

Değişen istihdam şartlarının öğretmen adaylarını ne derece etkilediğini belirlemek için uygun bir ölçme aracının geliştirilmesi önemlidir. Ayrıca, literatür incelendiği zaman öğretmen adaylarına yönelik işsizlik kaygısını ölçen bir ölçeğin AFA ve DFA birlikte kullanılarak geliştirilmemiş olması böyle bir ölçeğin geliştirilmesini gerekli kılmıştır.

2. YÖNTEM

Bu araştırma öğretmen adaylarının işsizlik kaygılarını değerlendirecek bir ölçek geliştirmek amacıyla gerçekleştirilmiştir. Bu kapsamda Okulöncesi ve Sınıf Öğretmeni Adaylarına Yönelik İşsizlik Kaygısı Ölçeği (OSÖAYİKÖ) geliştirilmiştir.

Katılımcılar

Araştırmaya KKTC'deki üç yükseköğretim kurumunun İlköğretim bölümlerinde öğrenim gören 174 öğretmen adayı katılmıştır. Katılımcıların kurum ve cinsiyetlerine ilişkin bilgiler Tablo 1'de sunulmuştur.

Tablo 1: Öğretmen Adaylarının Kurum ve Cinsiyetlerine İlişkin Bilgiler

Kurum	Cinsiyet	N	%	Toplam
AÖA	Kız	56	81,2	69
	Erkek	13	18,8	
DAÜ	Kız	35	63,6	55
	Erkek	20	36,4	
GAÜ	Kız	23	46,0	50
	Erkek	27	54,0	
TOPLAM	Kız	114	65,5	174
	Erkek	60	34,5	

Tablo 1'den de anlaşılacağı üzere KKTC'de faaliyet gösteren Atatürk Öğretmen Akademisi (AÖA), Doğu Akdeniz Üniversitesi (DAÜ) ve Girne Amerikan Üniversitesi (GAÜ) kurumlarının ilköğretim bölümlerinde öğrenim gören 174 öğretmen adayı seçilmiştir. Bunların 114'ü kız 60 ise erkektir.

İşlem

Ölçeğin maddelerinin yazımı

Ölçeğin maddelerinin yazımı için 10 öğretmen adayına aşağıdaki açık uçlu sorular soruldu.

1. *Mezun olduktan sonra hemen iş bulacağınızı düşünüyor musunuz? Yanıtınız hayır ise nedenlerini yazınız.*
2. *Mezun olduktan sonra daha kolay mesleğe başlamanız için yetkililerden neleri yapmalarını önerirsiniz?*
3. *Öğretmenlerin istihdamları konusunda öğretmen yetiştirme sisteminin nelerinin yeniden düzenlenmesini önerirsiniz.*
4. *Mesleğe başlamadan önce kendinizi geliştirmek için neler yapmayı düşünüyorsunuz, gerekçeleriyle açıklayınız.*

Yapılan içerik analizinden ve ilgili literatür (Dursun ve Aytaç, 2009; Ersoy-Kart ve Erdost, 2008; Tekin, 2015) tarandıktan sonra 16 maddeden oluşan bir ölçek oluşturulmuştur. Maddeler liket tipinde "Hiç Katılmıyorum", "Katılmıyorum" "Kısmen Katılıyorum", "Katılıyorum" ve "Tamamen Katılıyorum" yanıtlanacak biçimde düzenlenmiştir.

Uzman görüşü ve pilot uygulama

Ölçeğin maddeleri yazıldıktan sonra ölçme değerlendirme uzmanı, eğitimde rehberlik ve psikolojik hizmetler uzmanı ve psikoloji uzmanından görüş alındı. Bazı maddelerin ifadelerinde düzeltmeler yapıldıktan sonra AÖA'da öğrenim gören 10 öğretmen adayına ölçek uygulandı. Son düzeltmeler yapıldıktan sonra ölçeğin son şekli oluşturuldu.

Ölçeğin uygulanması ve analizleri

Ölçek KKTC'de yükseköğretim kurumlarından olan AÖA, DAÜ ve GAÜ'deki 174 öğretmen adayına uygulandı Bu işlemlerden sonra ölçeğin yapı geçerliği ve güvenirlik çalışmalarına geçilmiştir. Ölçeğin yapı geçerliği için öncelikle DAÜ ve GAÜ'de öğrenim gören 105 öğretmen adayı ile açımlayıcı faktör analizi (AFA) yapılmış ve ortaya çıkan yapıyı doğrulamak içinse 105 öğretmen adayına AÖA'da öğrenim gören 69 öğretmen adayı da eklenerek toplamda 174 öğretmen adayından elde edilen verilere doğrulayıcı faktör analizi (DFA) uygulanmıştır. AFA için SPSS 18 programı ile temel bileşenler analizi ve varimax dik döndürme yapılmıştır. DFA ise AMOS-20 programı ile yapılmıştır.

3. BULGULAR

Açımlayıcı Faktör Analizi'ne İlişkin Bulgular

DAÜ ve GAÜ'de öğrenim gören 105 öğretmen adayı ile açımlayıcı faktör analizi (AFA) yapılmıştır. Faktör analizi öncesinde KMO ve Barlett testleri yapılmıştır. KMO değerinin .866 ve Barlett testinin de anlamlı olduğu ($\chi^2 = 806,460$, $p < .000$) görülmüştür. Bu sonuçlara dayanarak elde edilen verilerin faktör analizi için uygun olduğuna karar verilmiştir.

Tablo 2'den de anlaşılacağı üzere, 16 maddeden oluşan ölçeğin yapılan Varimax temel bileşenler analizine göre dört boyuttan oluştuğu anlaşılmaktadır. 1. Maddenin faktör yükleri incelendiği zaman hem 1. Boyutta hem de 3. Boyutta olduğu anlaşılmaktadır. Yük değerler arasında .10 kadar fark olmadığından dolayı ölçekten çıkarılmıştır. Aynı zamanda 15. Maddenin faktör yükü .30'dan küçük olduğu için ölçeğe alınmamıştır. Bir değişkenin .30'un altındaki faktör yükünde olması düşük düzey olarak değerlendirilmekte ve bu alt ölçeklerin ölçekten çıkartılması gerekmektedir (Kline, 1994). Geriye kalan 14 madde .870 ile .530 değerleri arasında olduklarından ölçeğe alınmışlardır. Açımlayıcı Faktör Analizinde

kullanılan Temel Bileşenler Analizi ve buna paralel olarak yapılan Varimax Dik Eksen Döndürme Tekniği sonucunda ölçekte 4 boyutun olduğu anlaşılmaktadır. Tablo 3'ten de anlaşılacağı üzere, dört boyut toplam varyansın %57,021'ini açıklamaktadır. Birinci boyut 5,193 %32,456, ikinci boyut 1,515 9,470'ini, üçüncü boyut 1,281 %8,005'ini ve dördüncü boyut ise 1,134 %7,090'ını açıklamaktadır.

Tablo 2. Açımlayıcı Faktör Analizi Sonucunda Maddelerin Faktör Yükleri ve Faktörleri

Maddeler	Faktörler			
	F 1	F 2	F 3	F 4
6. Okuduğum bölümden mezun olan arkadaşlarımın halen işsiz olmaları bana da işsiz kalabileceğimi düşündürmektedir	,73			
8. Ülkemizde öğretmenlik münhallerinin mezun öğretmen sayısından az olması atanmam konusunda beni endişelendirmektedir	,69			
7.Öğretmenliğe giriş sınavları (KPSS veya KKTC öğretmenlik sınavı) işsizlik hayatımın başlangıcıdır	,67			
5. Ülkemizde okul öncesi ve sınıf öğretmenliği bölümlerinden mezun olanlara duyulan ihtiyaç azdır.	,67			
9. İlerde çalışabileceğim devlet veya özel okulların öğretmen ihtiyacının gittikçe daraldığını görüyorum.	,63			
4. Öğretmenlik mesleğine ilişki işgücü ihtiyacının azalması beni kaygılandırıyor.	,59			
1.Gelecekte iş yaşantımı ve meslek sahibi olmayı bir belirsizlik olarak görüyorum.	,57	,53		
16.Mezun olduktan sonra yakın zamanda (0-3 yıl) iş bulamamam benim için bir travmadır.	,53			
2.Hayattan beklediğim şeylere kavuşabileceğimi ummuyorum.		,75		
3.Yetkililer öğretmen ihtiyacına göre planlama yapmazlarsa yakın gelecekte bir insan kaynağı olarak, önümü göremiyorum.		,73		
11.Ailemden yakın gelecekte meslek sahibi olmam için bir baskı görüyorum.			,77	
12. İşsiz kalmamın çevreme karşı itibarımı yitireceğimden ve gittikçe içime kapanmaya başlayacağımdan endişe ederim.			,73	
10. Daha önce öğretmenlik bölümünden mezun olanların iş bulma konusundaki karamsar tutumu, beni bölümümden vazgeçmemi düşündürmektedir.			,56	
15. Sahip olduğum nitelikler ve almakta olduğum eğitimin iyi yerlere gelebilmem için yeterli değildir.			,28	
13. Lisansüstü eğitim almam iş bulmam için bir avantaj olabilir.				,87
14 Ülkemizdeki koşullar nedeniyle yeni bir bölüm daha okumam gerekecek.				,60

OSÖAYİKÖ'nün Alt Ölçeklerinin Belirlenmesi

Tablo 3. OSÖAYİKÖ'nün alt ölçeklerinin açıkladıkları özdeğerler ve varyans yüzdeleri

Alt ölçekler	Özdeğer	Açıklanan varyans
İşgücü	5,193	% 32,456
Sürekli Kaygı	1,515	% 9,470
Çevre	1,281	% 8,005
Eğitim	1,134	% 7,090
Toplam	9,123	% 57,021

Tablo 3'ten de anlaşılacağı üzere, 4 alt ölçekte toplanan ölçeğin toplam varyans miktarı %32,456'dır. Alt ölçeklerin öz değerleri ve açıkladıkları varyans miktarları üzere sırasıyla (İşgücü) 5,193 ve % 32,456, (Sürekli kaygı) 1,515 ve %9,470, (Çevre) 1,281 ve %8,005 ve (Eğitim) 1,134 ve %7,090'dur.

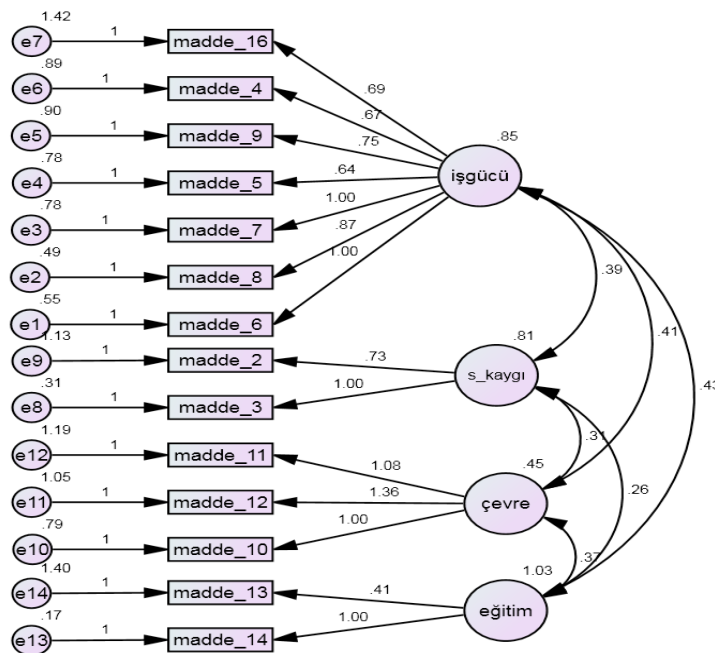
Tablo 4. OSÖAYIKÖ'nün Alt Ölçekleri Arasındaki Korelasyonlarını Belirlemek Amacıyla Yapılan Pearson Çarpım Moment Korelasyon Analizi Sonuçları

Boyutlar	1	2	3	4
İşgücü				
Sürekli Kaygı	,328**			
Çevre	,467**	,322**		
Eğitim	,338**	,160*	,284**	

Tablo 4'ten de anlaşılacağı üzere, ölçeğin alt ölçek puanları arasındaki korelasyonlar .467 ile .160 arasında değişmektedir. Elde edilen korelasyon katsayıları .01 ve .05 düzeylerinde anlamlı bulunmuştur. En yüksek korelasyon ($r = .467$) işgücü ve çevre alt ölçeği arasında bulunmuştur. Korelasyon katsayısına yönelik bulgular ölçeği oluşturan faktörlerin uyumlu ve ilişkili olduğunu göstermektedir. Bu iki boyutun yüksek ilişki vermesi yakın çevrenin işsizlik kaygısının daralan işgücü ile ilişkili olduğunu bir başka deyişle işgücünün daralması ile yakın çevredeki insanların işsiz kalması bir kaygıya neden olması anlamlıdır. Eğitim yoluyla kendini geliştirip iş bulma kaygısında olmak ile sürekli kaygı arasında ise düşük bir korelasyon çıkmıştır. Bunun nedeni bireyin bilinçli olması ve kendini eğitim yoluyla geliştirmek istemesi ile sürekli kaygı karamsar olma ile bir ilişkinin olmamasıdır.

Doğrulayıcı Faktör Analizine İlişkin Elde Edilen Bulgular

105 öğretmen adayına AÖA'da öğrenim gören 69 öğretmen adayı da eklenerek toplamda 174 öğretmen adayından elde edilen verilere doğrulayıcı faktör analizi (DFA) uygulanmıştır. DFA'dan sonra elde edilen 14 maddeye ilişkin DFA sonuçları ise aşağıdaki gibidir.

Grafik 1. Doğrulayıcı Faktör Analizi Sonuçları

DFA sonucunda $\chi^2 /sd = 1.447$, RMSEA= 0.051, AGFI=0.876, GFI=0.916, NFI=0.852, ve CFI=0.947 uyum indekslerine sahip olduğu bulunmuştur. Tüm uyum indeksleri Schermelleh-Engel, Moosbrugger ve Müller'e (2003) göre DFA sonuçları için kabul edilebilir uyumu gösterdiği görülmüştür.

Tablo 5. OSÖAYİKÖ'ye ait alt ölçeklerin cornbach alpha (a) güvenilirlik katsayıları

Boyut	soru	Cornbach alpha (a)
İşgücü	7	.84
Sürekli kaygı	2	.614
Çevre	3	.644
Eğitim	2	.647
Toplam	14	.842

OSÖAYİKÖ'nün güvenilirlik katsayısı .84 olarak hesaplanırken ölçeğin alt ölçeklerine ilişkin hesaplanan güvenilirlik katsayıları ise .84 ile .61 arasında değişmektedir. Alt ölçeklere ilişkin elde edilen güvenilirlik katsayılarının orta ve yüksek arasında olduğu ölçeğin tümüne ilişkin hesaplanan güvenilirlik katsayısının ise yüksek olduğu söylenebilir.

4. TARTIŞMA VE SONUÇ

Araştırmada öğretmen adaylarının işsizlik kaygılarına ilişkin bir ölçeğin geliştirilmesi amaçlanmıştır. Literatür incelendiği zaman, öğretmen adaylarının işsizlik kaygısını ölçecek herhangi bir ölçeğin bulunmadığı ortaya çıkmıştır. Böyle bir ölçeğin eksikliği, Öğretmen Adaylarının İşsizlik Kaygısı Ölçeğini geliştirme ihtiyacını ortaya koymuştur. Araştırma sonucunda, 14 maddeden ve 4 boyuttan oluşan Öğretmen Adaylarının İşsizlik Kaygısı Ölçeği geliştirilmiştir. Varimax Temel Bileşenler analizine göre, ölçeğin dört boyuttan oluştuğu anlaşılmaktadır. Bu boyutlar, 1. İşgücü 2. Sürekli Kaygı 3. Çevre 4. Eğitim olarak sıralanmıştır. Bu bulgular İşsizlik kaygısına ilişkin Tekin (2015)'in geliştirdiği ölçekle paralellik göstermektedir. Tekin (2015) 26 maddeden oluşturduğu ölçeğine ilişkin Faktör analizi sonucunda değişkenler toplam açıklanan varyansı %47.432 olan 4 faktör altında toplanmıştır. Güvenirliğine ilişkin bulunan alpha ve açıklanan varyans değerine göre "İşsizlik Kaygısı" ölçeğinin geçerli ve güvenilir bir araç olduğu anlaşılmıştır. Tekin (2015) geliştirdiği işsizlik kaygısı ölçeğine doğrulayıcı faktör analizi yapmamıştır.

Doğrulayıcı Faktör Analizi sonucunda $\chi^2 /sd = 1.447$, RMSEA = 0.051, AGFI= 0.876, GFI=0.916, NFI=0.852 ve CFI=0.947 uyum indeksine sahip olduğu bulunmuştur. Bu değerler, Schermelleh-Engel, Moosbrugger ve Müller (2003)'e göre DFA sonuçları için kabul edilebilir uyumu gösterdiği görülmüştür. İç tutarlılığa yönelik 14 maddenin tümünü kapsayan Cronbach 0.842 değerinde çıkmıştır. Bu da ölçeğin iç tutarlılık düzeyinin yeterli olduğunu ortaya koymaktadır. Ölçeğin alt boyutlarının birbirleri ile korelasyonları incelendiğinde, en yüksek korelasyonun işgücü ve yakın çevre alt ölçeği arasında bulunduğu görülmüştür. Korelasyon katsayısına yönelik bulgular ölçeği oluşturan faktörlerin uyumlu ve ilişkili olduğunu göstermektedir. Ölçeğin alt boyutları aşağıda tartışılmıştır.

İşgücü

Eğitim ve istihdam arasındaki ilişkinin dengeli bir planlama ile sağlandığı açıktır. Toplumun ihtiyaç duyduğu sayıdan fazla öğretmen adaylarının öğretmen yetiştiren okullara alınması ile istihdam sıkıntısının doğduğu söylenebilir. Ayrıca alan dışından pedagojik formasyon programı ile kısa sürede öğretmenlerin yetiştirilmesi de istihdam sıkıntısını artırmaktadır (Özdemir, 2014; Yılmaz, 2015). Bu nedenle

üniversite mezunları çoğunlukla lise ve daha alt düzeyde eğitim gerektiren, düşük ücretli, geçici, kesintili, güvencesiz işleri yapmakta bir yandan da "asıl" işlerini aramaya devam etmektedir (Karakul, 2012). Dolayısıyla beyaz yakalı çalışanlar olacakları varsayılan üniversite mezunları mavi yakalılaşmıştır. Kalay (2010)'ın araştırmasına göre, MTEF mezunlarının öğretmen olarak istihdam edilememesi bu mezunları sanayiye yöneltmektedir. Plansız ve ihtiyaç fazlası öğretmenlerin yetiştirilmesi halen eğitim fakültelerinde okuyan öğretmen adaylarını kaygılandırmaktadır. Meslek alanlarındaki öğrencilere istihdam sağlanması konusunda yaşanan sıkıntı ve tedirginlikler, öğrencilerde işsizlik kaygısı meydana getirmektedir (Sedat ve Şahin, 2011; Erlinghagen, 2008; Dursun ve Bayram, 2003). Bireydeki bu sıkıntı ve tedirginlikler psikolojik davranışları ve sosyal ilişkileri etkileyebilmektedir. Bu bireylerde de kaygıya yol açmaktadır. Kaygı, güçlü bir istek ya da dürtünün gerçekleşmeyecek gibi görüldüğü durumlarda ortaya çıkan tedirgin edici bir duygudur. Aynı zamanda meslek seçimi ile ilgili çevresel faktörler veya ailesel faktörler de işsizlik kaygısına yol açabilmektedir (Aybek ve Çelik, 2007; Aydın ve Tenekeci, 2013; Dursun ve Aytaç, 2012; Yavuzer ve Karataş, 2013).

Bilindiği üzere, günümüzde sürekli olarak yeni üniversiteler açılmakta ve bu üniversitelerde eğitim alanların sayısı artmaktadır. Buna bağlı olarak, üniversite mezunlarının istihdam alanı daralmaktadır (Tektaş, 2014: 251). İstihdam alanının daralması, mezun olan öğrencilerde halihazırda var olan işsizlik kaygısının daha da artmasına neden olmaktadır (Dursun ve Aytaç, 2009, s.83). Üniversite mezunları için sadece mezun olmak iyi bir iş için yeterli olmamakta, bu da öğrencileri lisansüstü eğitime yönlendirmektedir. Böylece iş olanaklarının daha fazla olacağına inanmaktadırlar (Tekin, 2015). Öğrencilerin meslek seçiminde ailelerin ve yakın çevrelerinin etkisi büyüktür. Bu da öğrencilerin meslek seçiminde çevre baskısına bağlı kaygı yaşamalarına neden olmaktadır (Uysal, 2011).

Sürekli kaygı

İşsizlik kaygısı yaşayan öğrencilerin, depresyon, stres, sürekli kaygı gibi psikolojik sorunları da beraberinde yaşadıkları söylenebilir (Tekin, 2015). İş bulma endişesi olanların, hem durumluk hem de sürekli kaygı düzeyleri iş bulma endişesi olmayanlara göre daha yüksektir (Dursun ve Aytaç, 2009). Doğan ve Çoban (2009)'ın eğitim fakültesi öğrencileri üzerinde yapmış oldukları çalışmada da, iş bulma konusunda karamsar olanların daha fazla kaygı yaşadıkları tespit edilmiştir. Bir başka deyişle, işsizlik kaygısının uzun süreli kaygıya neden olduğu söylenebilir. Öğretmen adaylarının mezuniyetlerinden sonra KPSS'ye girmek zorunda olmaları onlardaki kaygı düzeyini artıran önemli bir nedendir (Baştürk, 2007; Can ve Can, 2011; Yağcı ve Kurşunlu, 2017).

Çevre

Ülkemizde genellikle öğrencilerin meslek seçiminde ailenin istekleri ve yakın çevrenin uygulamış olduğu baskılar etkilidir (Uysal ve Akyıldız, 2011, s.54). Ancak çevrenin baskılarına karşı gelinmesi ve farklı bir meslek seçimi yapılması öğrencilerde kaygıya neden olmaktadır. Kısacası, çevresel baskı, sosyal baskı ve istihdam sorunları işsizlik kaygısına neden olan faktörlerdir (Tekin, 2015).

Eğitim

Gerek Türkiye'de gerekse KKTC'de yeni üniversitelerin açılmasına bağlı olarak mezun sayısının yüksek olması fakat bu mezunlar için yeterli iş ve istihdam alanının olmaması istihdam sorununu ortaya koymaktadır. Üniversite mezunu gençlerin, üniversiteden hemen sonra istihdam edilmesinde yaşanan

sıkıntılar ve yeni mezun olan öğrenciler için sadece bir fakülteden mezun olmak iyi bir gelecek için yeterli olmadığı düşüncesi, onları lisansüstü eğitime yönlendirmektedir (Tekin, 2015).

Araştırma sonucunda elde edilen OSÖAYİKÖ ile öğretmen adaylarının işsizlik kaygısının güvenilir ve geçerli bir biçimde ölçmesi mümkündür. Bu amaçla KKTC veya TC'de öğrenim gören öğretmen adaylarının işsizlik kaygısı cinsiyet, bölüm, sınıf, öğretmenlik mesleğine yönelik tutum, öğretmenlik mesleğine seçme nedenleri gibi değişkenler analiz edilebilir.

KAYNAKÇA

- Akgün, A., Gönen S. & Aydın, M. (2007). İlköğretim fen ve matematik öğretmenliği öğrencilerinin kaygı düzeylerinin bazı değişkenlere göre incelenmesi. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 6 (20), 283–299.
- Arı, E. & Yılmaz, V. (2015). KPSS hazırlık kursuna devam eden öğretmen adaylarının umutsuzluk düzeyleri. *Gaziantep University Journal of Social Sciences*, 14(4), 905-931.
- Aydın, A. ve Tenekeci, E. (2013). Zihin engelliler öğretmenliği öğrencilerinin öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları ile kaygı düzeyleri. *Pegem Eğitim ve Öğretim Dergisi*, 3 (2), 1-12.
- Baştürk, R. (2007). Investigation of test anxiety levels of pre-service teachers taking civil servant selection examination. *Fırat University Journal of Social Science*. 17 (2), 163–176.
- Besim, S. (2005). *KKTC'deki üniversitelerde okuyan KKTC uyruklu öğrencilerin eğitim ve göç eğilimlerinin değerlendirilmesi*, Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, yayınlanmamış yüksek lisans tezi.
- Çakmak, Ö. & Hevedanlı, M. (2004). Biyoloji öğretmen adaylarının kaygılarını etkileyen etmenler. *XIII. Ulusal Eğitim Bilimleri Kurultayı*, 6–9 Temmuz. Malatya: İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi.
- Can, S. ve Can, Ş. (2011). Kamu personeli seçme sınavı öncesinde öğretmen adaylarının stres düzeyleri. *Kastomonu Eğitim Dergisi*, 19(3), 765-778.
- Çondur F. & Bölükbaş M. (2014). Türkiye'de işgücü piyasası ve genç işsizlik-büyüme ilişkisi üzerine bir inceleme. *Amme İdaresi Dergisi*, 47(2) ,79-95.
- Çoban, E. A. & Karaman, N. G. (2013). Üniversite öğrencilerinin umutsuzluk, kaygı ve ilişkilerle ilgili bilişsel çarpıtmaları. *Bilişsel Davranışçı Psikoterapi ve Araştırmalar Dergisi*, 2, 78-88.
- Delikkulak, M. ve Cimşit, S. (2012). Üniversite Sınavına Hazırlanan Lise 12. Sınıf Öğrencilerinin Kaygı Düzeyleri ve Bu Kaygıya Neden Olan Etmenler Üzerine Bir İnceleme. *İstanbul Fatih Üniversitesi IV. Ulusal Sosyal Bilimler Olimpiyatı*. Mayıs; 5-7.
- Doğan, T. & Çoban, A. E (2009). Eğitim fakültesi öğrencilerinin öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları ile kaygı düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Eğitim ve Bilim*, 34, 153, ss.157-168.
- Dursun, S. & Aytaç, S. (2009). Üniversite öğrencileri arasında işsizlik kaygısı. *Uludağ Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 28(1), 71-84.
- Dursun, S. ve Aytaç, S. (2012). Üniversite öğrencilerinin işgücü piyasasına yönelik beklentileri ve iş deneyimleri ile umutsuzluk ve kaygı düzeyleri arasındaki ilişki üzerine bir araştırma. *Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 10 (1), 373-388.
- Dursun, S. & Bayram, N. (2013). İş güvencesizliği algısının çalışanların kaygı düzeyleri üzerine etkisi: bir uygulama. *Endüstri İlişkileri ve İnsan Kaynakları Dergisi*, 15(3): 20-27.
- Ekici, G. & Kurt, H. (2012). Biyoloji öğretmen adaylarının kamu personeli seçme sınavına (Kpss) yönelik kaygı ve saldırganlık düzeylerinin farklı değişkenlere

- göre incelenmesi. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, 1(4), 294-308.
- Erlinghagen, M. (2008). Self-perceived job insecurity and social context: A multi-level analysis of 17 European countries. *European Sociological Review*, 24(2), 183-197.
- Ersoy, K. M. & Erdost, H. E. (2008). Unemployment worries among Turkish university students. *Social Behaviour and Personality an International Journal*, 36(2), ss. 275-288.
- Gurney, R. M. (1980). The effects of unemployment on the psycho-social development of school-leavers. *Journal of Occupational Psychology*, 53, 205-213.
- Güler, D. ve Çakır, G. (2013). Lise son sınıf öğrencilerinin sınav kaygısını yordayan değişkenlerin incelenmesi. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 4(39), 82-94.
- İşığışık, Ö. (2014). *İstihdam ve işsizlik* (2. Baskı). Bursa: Dora Yayıncılık.
- İncekara, B. (2010). *Gelişmekte olan ülkeler ve Türkiye'de işsizlik*, Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Kalay, M. (2010). *Mesleki ve teknik eğitim fakülteleri mezunlarının istihdam edilebilirlik becerilerinin işveren görüşlerine göre değerlendirilmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Ankara: Gazi Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü.
- Karaca, E. (2011). Öğretmen adaylarının kamu personeli seçme Sınavı'na (KPSS) yönelik tutumları. *Akademik Bakış Dergisi*, 23, 1-18.
- Karagöl, T. E. & Akgeyik, T. (2010). *Türkiye'de istihdam durumu: genel eğilimler*. SETA Yayınları, 21.
- Karakul, A. K. (2012). *Türkiye'de üniversite mezunlarının işsizliğinin eleştirel bir çözümlemesi*. Yayınlanmamış doktora tezi. Ankara: Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Kaya, A. & Büyükkasap, E. (2005). Fizik öğretmenliği programı öğrencilerinin profilleri, öğretmenlik mesleğine yönelik tutum ve endişeleri: Erzurum Örneği. *Kastamonu Eğitim Fakültesi Dergisi*, 13(2), 367-380.
- Kiraz, Z. (2014). *Türkiye'de öğretmenlerin işsizliği ve ataması yapılmayan öğretmenler hareketinin çözümlemesi*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Kıcı, B. (2010). *Üniversite son sınıf öğrencilerinde işsizlik kaygısı: Psikolojik etmenler açısından bir inceleme*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Kline, P. (1994). *An easy guide to factor analysis*. New York, NY: Routledge.
- Miller, P. H. (2008). *Gelişim psikolojisi kuramları*. Ankara: İmge Kitabevi Yayınları.
- Özdemir, B. (2014). *Türkiye'de neoliberal istihdam politikaları ve beyaz yakalı işsizliği "Ankara'da ataması yapılmayan öğretmenler üzerine bir araştırma"*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Ankara: Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Özoğlu, M. (2011) Türkiye'nin öğretmen "yetiştirme" politikası. M.Orçhan (Ed.), *21.Yüzyılda Türkiye'nin Eğitim ve Bilim Politics Sempozyumu* (ss.143-156). Ankara: Eğitimciler Birliği Sendikası.
- Rodriguez, Y. G. (1997). Learned helplessness or expectancy value? A psychological model for describing the experiences of different categories of unemployed people. *Journal of Adolescence*, 20, 321-332.
- Schermelleh-Engel, K., Moosbrugger, H., & Müller, H. (2003). Evaluating the fit of structural equation models: Test of significance and descriptive goodness-of-fit measures. *Methods of Psychological Research - Online*, 8(2), 23-74.
- Sedat, M. & Şahin, L. (2011). Gençlerin istihdamı/ işsizliği bakımından Türk eğitim sisteminin değerlendirilmesi. *Çalışma ve Toplum*, C.3, 93-135.
- Tekin, A. N. (2015). *Üniversite öğrencilerinde işsizlik kaygısı: Süleyman Demirel Üniversitesi Öğrencileri Üzerinde bir araştırma*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Süleyman Demirel Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Tektaş, N. (2014). Üniversite mezunlarının kaygı düzeylerinin incelenmesi. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi Dr. Mehmet YILDIZ Özel Sayısı*, 243-253.
- Temur, H. B., Özkan, Z., Atlı, M. & Zırhlıoğlu, G. (2011). Yüzüncü yıl üniversitesi eğitim fakültesi son sınıf öğrencilerinin Kamu Personeli Seçme Sınavı ile ilgili kaygı düzeylerine etki eden faktörlerin belirlenmesi. *VAN/YYÜ Eğitim Fakültesi Dergisi Özel Sayısı*, 154-168.
- Turan, S. (2011). Öğretmen atama politikaları ve KPSS, M.Orçhan (Ed.), *21.Yüzyılda Türkiye'nin Eğitim ve Bilim Politics Sempozyumu* (ss.157-166). Ankara: Eğitimciler Birliği Sendikası.
- Tümerdem, R. (2007). Dicle üniversitesi eğitim fakültesi ve fen edebiyat fakültesi kimya son sınıf öğrencilerinin kaygılarını etkileyen etmenler. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 6 (20), 32-45.
- Tümekaya, S., Aybek, B. ve Çelik, M. (2007). KPSS'ye girecek öğretmen adaylarındaki umutsuzluk ve durumluk-sürekli kaygı düzeylerini yordayıcı değişkenlerin incelenmesi. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri Dergisi*, 7(2), 953- 974.

- Türkiye İstatistik Kurumu (TUİK). (2018). İşgücü İstatistikleri, Kasım 2017. <http://www.tuik.gov.tr/HbGetirHTML.do?id=27687>. (3. 03. 2018 tarihinde erişildi).
- Uysal, Y. O. (2011). *Mesleki teknik eğitimin istihdam edilebilirliğe etkisi ve Isparta imalat sanayi örneği*. Isparta: Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, yayınlanmamış yüksek lisans tezi.
- Yağcı, E. ve Kurşunlu, E. (2017). Öğretmen adaylarının aldıkları mesleki eğitimin yeterliliğine ve Kamu Personeli Seçme Sınavı'na (KPSS) yönelik görüşlerinin incelenmesi. *Uluslararası Eğitim Programları ve Öğretim Çalışmaları Dergisi*, 7(14), 1-14.
- Yeşil, R., Korkmaz, Ö. & Kaya, S. (2009). The effect of the academic achievement in educational faculty on achievement in the public personnel selection examination. *Fırat University Journal of Social Science*, 19(2), 149-160.
- Yılmaz, G. (2015). *Pedagojik formasyon yoluyla öğretmen yetiştirme uygulamalarında karşılaşılan güçlükler ve mezunların istihdamlarının değerlendirilmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Elazığ: Fırat Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.